

05 His Master's Voice

(bijgewerkt 24-01-2021)

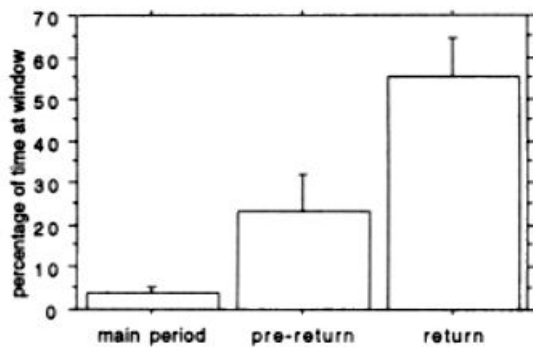
-zowel bij het gerechtshof te Arnhem als in de herzieningsprocedure bij de Hoge Raad is uitvoerig over dit mes en over de sorteerproef, waarbij door de hond de geur van de verdachte op het mes is waargenomen, geschreven en gesproken-

DOMME PECH	2
VERWRONGEN BEWIJS	7
FRAUDE.....	9
SPEUR- EN GEURHONDEN.....	10
DUBBEL BLIND, MAAR NIET DUBBEL GEURLOOS	11
OUDE LUCHT	12
DR. SCHOON RUKT ONRAAD	13
DR. SCHOON WERD GEMANIPULEERD	14
HET CADEAU	15
FRAUDE.....	16
NASCHRIFT	16
ANTWOORD OP DE VRAAG IN ACHTERGEHOUDEN BEWIJS	18

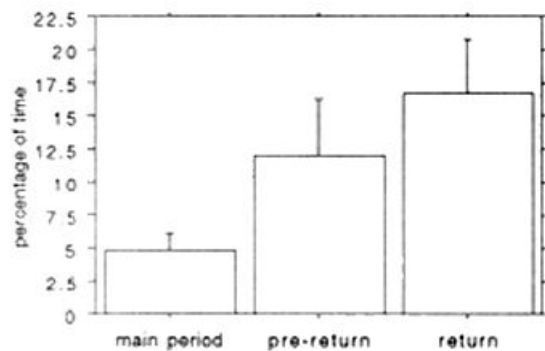

In 1999 publiceerde Rupert Sheldrake weer een boek over zijn theorie van de morfogenetische velden, getiteld *"Dogs That Know When Their Owners Are Coming Home"*. De theorie wordt binnen de "serieuze wetenschap" beschouwd als een pseudowetenschap en kan dus geen rol spelen in enige serieuze analyse. De gegevens, die Sheldrake aandroeg over het gedrag van honden kunnen echter niet zomaar worden veronachtzaamd. Hij liet zien, dat honden in staat lijken te zijn, te voorspellen, wanneer hun baasje thuis komt. Dit voorspellend gedrag bleek echter veel minder uitgesproken, als de hond helemaal alléén thuis zat. Sheldrake gaf hiervoor als verklaring, dat de hond dan minder gemotiveerd was om zijn kennis door te geven aan de omgeving. Ik houd het er maar op, dat het precies andersom zat; de omgeving had – door de simpele afwezigheid van

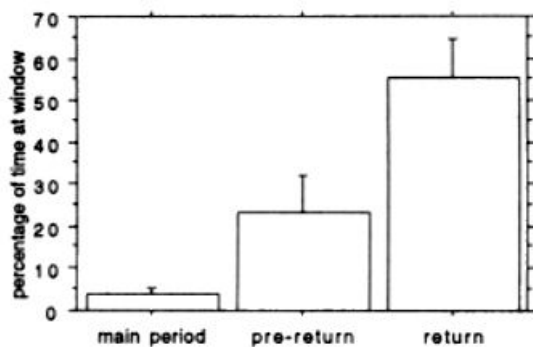
levende zielen – geen interesse voor de hond. En daardoor had de hond uiteraard ook veel minder informatie over zijn omgeving. In 70% van de gevallen liep de hond niet eens naar het raam, terwijl hij toch ieder moment zijn bazin kon verwachten.

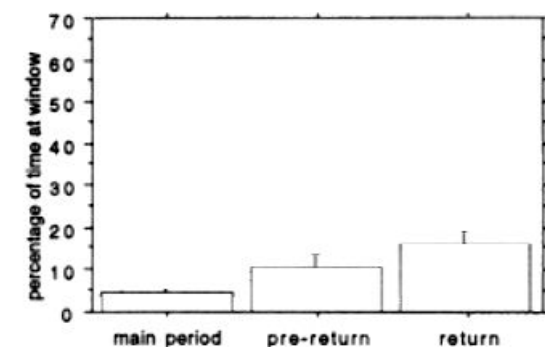
A

B

A

B

Linksboven: frequentie 'bezoek aan het raam' van een hond, die op de terugkeer van zijn bazin wachtte, in een onderzoek van Rupert Sheldrake (1999). Rechtsboven hetzelfde onderzoek, maar nu zonder enige menselijke aanwezigheid in de woning. Volgens Sheldrake een vergelijkbaar patroon. Onderste regel: beide onderzoeken nogmaals gepresenteerd, nu in diagrammen met gelijke schaal. In experiment 'B' verscheen de hond in 70% van de gevallen helemaal niet aan het raam, wel of geen terugkerende bazin! Deze hond had hiervoor overigens eerst vele malen experiment A 'doorlopen'. Geen dubbel blind onderzoek dus.

Veel, zo niet alles over hondengedrag in het bijzijn van mensen is verklaarbaar vanuit het perspectief van de 'natuurlijke selectie'. Een wel heel bijzondere selectie in dit geval, omdat deze selectie in sterke mate werd gestuurd door de mens. Ook de invloed van de ene soort op de andere (symbiose, co-evolutie) behoort tot de kern van het mechanisme waarmee soortevolutie aan de gang blijft. Juist deze vorm van beïnvloeding bracht Darwin op het juiste spoor (hij ontleende veel voorbeelden aan de duiventeelt). In het geval van de relatie mens–wolf ontstond zo een nieuwe ondersoort van de wolf, die erin gespecialiseerd is de mens heel goed te kunnen aanvoelen, puur om beter te overleven: de hond. Die aanpassing is zo goed, dat sommige onderzoekers telepathische eigenschappen bij de hond vermoeden. En dat gaat dan natuurlijk ook op voor speurhond Spike.

En dat laatste kostte Ernest Louwes een belangrijk deel van zijn leven.

Domme pech

Op 26 september 1999 belde een Deventenaar naar het politiebureau. Hij had vernomen van de moord en had een mes gevonden. Hij had dit weggelegd, naar zijn zeggen, omdat op de plek van de vondst wel eens kinderen speelden. De politie haastte zich het mes veilig te stellen. Opvallend daarbij is, dat de desbetreffende 'speurder' - hier is niet bedoeld een speurhond maar gewoon de menselijke variant - de kofferbak van zijn auto speciaal had ingericht om geursporen te verzamelen. Voorgevoel of 'gebruikelijke usance'?

Vermeldenswaard zijn nog de volgende feiten: het mes lag in een trapgat, op de binnenplaats van een flatgebouw, op een plek, die je vanaf de openbare weg niet kunt zien. Het flatgebouw lag binnen de singels, die om het oudste stadsgedeelte van Deventer lopen. Om bij de ingang te komen moet je een aantal onlogische manoeuvres maken. Het begin van de straat is alleen per fiets of te voet toegankelijk. Je moet er echt de weg kennen. Op 23 september 1999 - de door de recherche veronderstelde dag van de moord - was de plek vanaf de woning van het slachtoffer nauwelijks te bereiken. De Zwolsestraat was in de richting van het centrum opgebroken. Lopend was het al gauw een kwartier (héén en een kwartier terug). En waarom zou je jezelf - als gehaaide crimineel nog wel - zo zichtbaar maken, als je een moordwapen op zak hebt en je jezelf op 'vreemd' grondgebied bevindt?

Vindplaats mes in relatie tot de plaats delict. De afstand bedraagt ruim 1 km. De route ertussen was afgesloten voor verkeer. Om vanaf de plaats delict weg te rijden, moet je altijd over de meer noordelijk gelegen rotonde.

Welke dader zou het ook maar in zijn bolle hoofd halen, dáár een moordwapen te verbergen? Om weg te rijden van de plaats delict moet je, waar je ook heen wil, eerst noordwaarts rijden, dus precies de andere kant op dan de vindplaats van het veronderstelde moordwapen. Tijdens de

wandeling van de plaats delict naar de plaats van het mes kruis je eerst nog de stadssingel, waar het mes zo de plomp in kon, zo nodig heel discreet vanuit de omringende bosjes.

Op foto's van het gevonden mes zijn vele vingerafdrukken zichtbaar. Later werd dat glashard door het Openbaar Ministerie ontkend. Welke crimineel laat zoiets achter? En waarom werd er nooit onderzoek gedaan naar dit spoor? Of werd dit wel onderzocht?

Achtergehouden bewijs

Drie aspecten van het mes, waarmee waarschijnlijk wordt dat het mes uitvoerig werd vastgehouden door de laatste gebruiker - maar niet afgeveegd - en dat er best herkenbare vingerafdrukken op zaten.

Pas achteraf kwamen foto's van het mes beschikbaar. Voordien moesten we het doen met mededelingen van de zijde van de recherche en het OM:

"050 Rui/Old 990927 1000 TR mes Gibsonstraat Het mes en de paraplu opgehaald aan de Gibsonstraat. (..)

Mes geurdeuk afgenomen (sorteermateriaal) Hans O. Is naar Gerechtelijk Lab. Vertrokken om, mes op dacty, bloedsporen en even t. DNA te laten onderzoeken."

Dus: onderzoek naar vingerafdrukken. Dan staan In het PV van de Technische Recherche (12 november 1999) twee meldingen over P1:

"Verder werden op dit mes geen bruikbare sporen aangetroffen. (..)

TR (onderzoek GL bloed en dacty NEGATIEF.)"

Het geknoei of de cover-up is nog niet ten einde. Het NFI brengt op 21 februari een rapportage uit, waarin naast het besproken met P1 nog een tweede mes wordt onderzocht, het mes M1.

De datum is op zijn minst kolderiek, want de sorteerproef heeft dan al plaatsgevonden (30 november 1999) en toch wordt er een nieuw mes onderzocht, overigens aangeleverd op 12 januari 2000:

Onderzoeksmateriaal

Ontvangen van Technische Recherche IJsselland

Via J.B. Oxxx.

Datum ontvangst 27 september 1999

<i>TR nummer</i>	<i>Identiteitszegel</i>	<i>Opmerking</i>
<i>P1</i>	<i>AVA758</i>	<i>een mes</i>

(..)

Ontvangen van Technische Recherche IJsselland

Via J.H. Txxx (Divisie Logistiek)

Datum ontvangst 12 januari 2000

<i>TR nummer</i>	<i>Identiteitszegel</i>	<i>Opmerking</i>
<i>M1</i>	<i>ACZ009</i>	<i>een mes</i>

Gevolgd door:

Vraagstelling:

(..)

4. Verzocht werd het mes te onderzoeken op de aanwezigheid van dactiloscopische [sic] sporen.

Met andere woorden, nooit werd op een fatsoenlijke wijze door het NFI (voorheen aangeduid met GL (Gerechtelijk Laboratorium) gerapporteerd over de dacty-sporen op mes P1. Alleen over M1 lezen we in het rapport een gedetailleerd verslag van de werkwijze en het resultaat.

Dit alles weerhoudt de Officier van Justitie bij de Rechtbank van Zwolle er niet van het resultaat van de dacty-onderzoeken op 24 februari 2000 als volgt samen te vatten:

"Het eerste mes is ook onderzocht op vingersporen. Die zijn er niet op aangetroffen."

En dat was niet de enige glasharde leugen, al dan niet in commissie met het rechteerteam. Of was het geen leugen en had het NFI het mes in een andere gedaante aangetroffen?

Misschien loog de OvJ helemaal niet en had het NFI het mes aangeleverd gekregen in de toestand, zoals die in 2003 werd gefotografeerd: afgeveegd. Misschien wel met de geurdoek, om de geur grondig te kunnen overdragen.

En nog steeds blijft dan de volgende vraag boven de markt hangen: wat zegt de vingerafdruk op het mes over degene die dit achterliet? Die vraag laat zich op twee niveau's beantwoorden:

1. De vingerafdruk laat een positieve identificatie toe, als deze voldoende overeenkomende kenmerken toont.
2. De vingerafdruk maakt het mogelijk om bepaalde dragers uit te sluiten.

Dat wil ik nog verduidelijken. Er bestaat een systeem om op grond van de gevonden groeven kenmerken in de vingerafdruk aan te wijzen en op een bepaalde volgorde te leggen. Hierdoor ontstaat een soort profiel, dat in een databank kan worden opgeslagen. Dit maakt antwoord 1 mogelijk. Daarnaast kun je in een vingerafdruk ook een aantal algemene structuren herkennen. Daarmee kun je antwoord 2 vinden.

Laten we de proef op de som nemen:

Welk type vingerafdruk herkent u in de vingerafdruk, die op de foto van het mes zichtbaar is? Mijn antwoord aan het eind van het hoofdstuk.

Zoals je een dader pas kunt aanhouden, als er een redelijk vermoeden bestaat van betrokkenheid, zo kun je ook maar beter pas een wapen als moordwapen accepteren, als dat op een redelijke manier met het delict in verband kan worden gebracht. Een gewoon keukenmes, ergens binnen de grenzen van dezelfde gemeente gevonden, maar in een andere wijk, voldoet zeker niet aan dit vereiste.

Theoretisch niet en - maar dat zou pas in 2003 blijken - ook praktisch niet.

Waarom was de Deventer politie dan zo blij met dat mes? Wisten zij van een slimme hond, die precies snapte, wat het baasje wilde?

Verwongen bewijs

Hier wordt het gevonden mes voor de mesafdruk op de blouse gehouden. Het lijkt nog heel wat. De punt klopt niet erg.

Het gevonden mes nu in beter zichtbare vergelijking met de afdruk van een mes op de blouse.

Het mes was een *kaarsrecht* mes, van Blokker, het plastic lusje, de rest van het verpakkingsmateriaal, zat er nog aan vast. Wellicht gewoon gejat uit het plaatselijk filiaal, 600 m verderop het centrum in. Dichterbij dan de plaats delict. Hier diende zich een fors probleem aan, want op de blouse van het slachtoffer bevond zich een bloederige afdruk van een mes, zo op het oog een *krom* mes. Krom langs de bovenzijde én krom langs de onderzijde. Als je het mes boven de afdruk houdt, lijkt het misschien ergens naar, maar zodra je mes en afdruk naast elkaar houdt, verdwijnt iedere gelijkenis. Om deze afdruk te achter te laten zou de dader of het mes zich wel in heel vreemde bochten hebben moeten wringen! Onmogelijk? Dat valt te bezien. Overtuigend om als

bewijs te dienen? No way! En daar gaat het in een rechtszaak om. Zeker, als van dat mes een geurmonster moet worden genomen.

Wat schrijft de recherche hierover? Lees het proces-verbaal van 17 januari 2000:

"-de vorm van het aangetroffen mes aan de Gibsonstraat, komt overeen met de afdruk van het lemmet van een mes in het bloed op de kleding van het slachtoffer".

Dit is een wat kromme tekst, die ik wens te lezen als:

"-de vorm van de afdruk van het lemmet van een mes in het bloed op de kleding van het slachtoffer komt overeen met de vorm van het aangetroffen mes aan de Gibsonstraat."

Misschien staat hier weer hetzelfde, dat mag iedereen zelf uitmaken. Het is in ieder geval niet waar. In het beste geval zou men kunnen beweren, dat de afdruk van het mes zou kunnen gevormd zijn door het mes, dat werd gevonden. Maar dan getuigt dit wel van een heel levendige fantasie.

Stand van zaken: zowel de vindplaats als de vormvergelijking biedt geen enkel aanknopingspunt, om het mes in verband te brengen met de moordzaak. Zelfs het moment van aantreffen (25 september) is vanuit de visie van de recherche vreemd, want de recherche ging immers uit van een delict op 23 september. Dan lag dat gevaarlijke mes zowaar meer dan een hele dag voor het grijpen voor de spelende kinderen. Foei!

Meteen op de 27^e, toen het mes werd opgehaald, sloeg de recherche een geurdoek om het mes, waarmee volgens de theorie de geur van het mes ofwel de mesdrager werd veilig gesteld. Pas eind november zou die geurdoek weer tevoorschijn worden getoverd, om daarmee de speurhond te betoveren. Neemt u het nog serieus?

En wat deed de geurdoek met de vingerafdrukken?

Nog een gevalletje, er stonden meerdere mesafdrukken op de blouse, niet zulke duidelijke als hier getoond, maar toch wel zichtbaar.

Pasten die afdrukken misschien beter bij het gevonden mes? We lezen eerst mee met de Technische Recherche over zo'n andere mesafdruk:

"Verder zagen wij op de blouse, net onder het derde knoopsgat en net boven de boord van de broek, enkele opmerkelijke bloedvlekken Twee van deze vlekken bevonden zich in spiegelbeeld boven elkaar en hadden de vorm van het lemmet van een mes. "

Deze tekst gaat over de hieronder groen en rood gemarkeerde vlekken. Het zijn geen spiegelbeelden.

Op de blouse vinden we - deels gefragmenteerde - afdrukken van meerdere messen. Indien we de fragmenten van de afdrukken weer samenvoegen komen de vormen van de messen tevoorschijn. Ook het sectieverslag lijkt melding te maken van meerdere messen, daar waar voor twee wonden een torpedovorm werd gemeld, maar voor de drie andere niet ('spitsovaal').

Er was geen 'mes', er waren 'messen'. Maar het wordt nog erger.

Fraude

Jawel, gewoon fraude. Want de Technische Recherche voerde al onderzoek aan het lichaam van het slachtoffer uit, voordat de patholoog-anatoom een kans kreeg. De kans, die ze zelf weer hadden ontnomen aan de GGD-arts. Echter, hun bevindingen openbaarden ze alleen in een concept-PV, terwijl in het PV van 12 november 1999, dat aan het dossier werd toegevoegd, deze waarnemingen ontbraken:

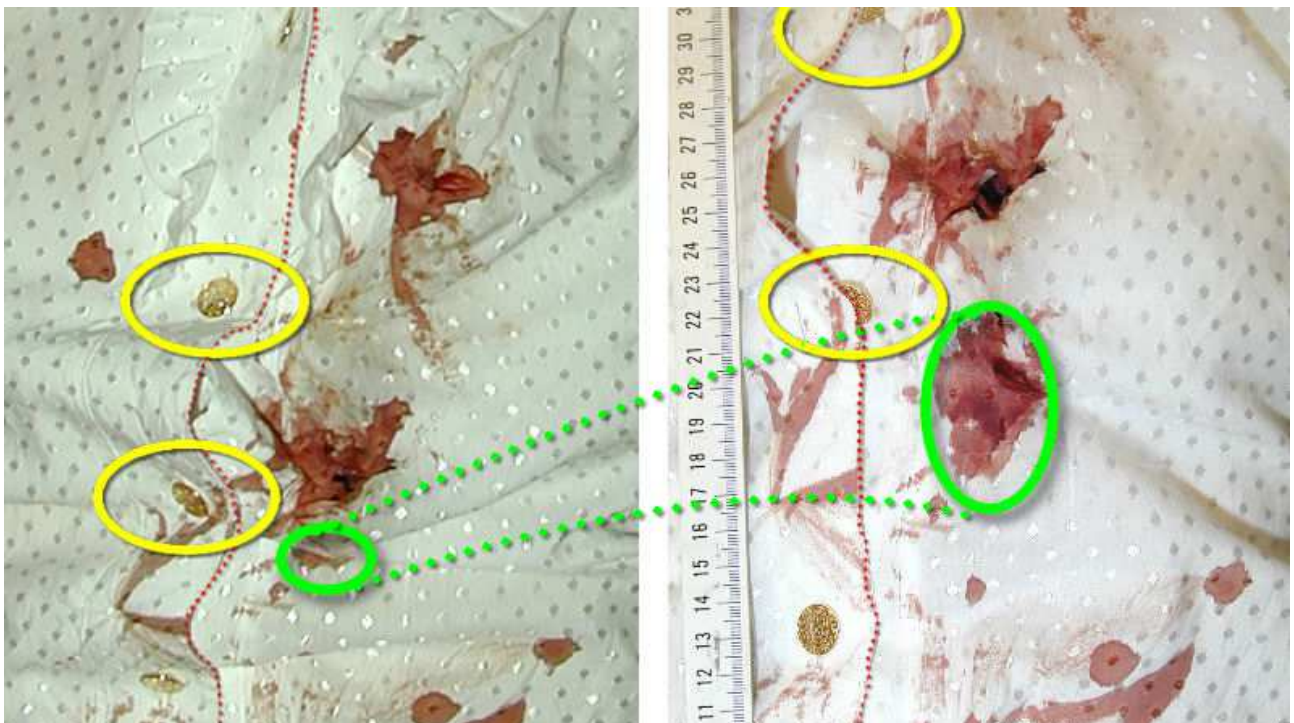
"Tevens zagen wij dat twee steekgaten de vorm hadden zoals hieronder afgebeeld. Kennelijk is tijdens het steken in de blouse niet direct door de stof van de blouse gestoken, doch is de stof, om het mes geklemd, voor een deel mee het lichaam ingedrongen alvorens het mes door de stof van de blouse is gedrongen. "

En verderop werd nagedacht over de mogelijke oorzaak:

"Op deze plek had de stof van de blouse tijdens het steken kennelijk dubbel op elkaar gezeten. Wij stellen vast dat op deze plek wel in de blouse en op het lichaam is ingestoken, doch dat het mes niet geheel door de blouse en niet in het lichaam is gedrongen. Gelet op de beschadigingen aan de blouse, veroorzaakt door het mes, achten wij het mogelijk dat het mes waarmee het slachtoffer is gestoken geen scherpe punt had i.c. dat het mes een afgebroken of omgebogen punt had."

Dat paste natuurlijk niet met P1. De mogelijk oorzaak werd vervolgens uit het rapport verwijderd, maar ook de waarnemingen, die tot de speculatie hadden geleid. En natuurlijk niet konden worden herhaald.

Hier werd bewijs vernietigd.

Toch liet de Technische Recherche een tastbaar spoor na van haar handelingen en daaruit vloeiende waarnemingen. De gele markeringen laten zien, dat er in de avond van 25 september 1999 meerdere knopen werd losgemaakt en de groene markering toont het lostrekken van de blouse uit een wond. De tekst en latere foto's verraden, dat dit tweemaal plaats vond. Een foto, genomen op de volgende dag laat zien dat de blouse vol zat met extra bloedsporen (getoond in de laatste paragraaf van Doodstijd). De patholoog-anatoom meldde bij die gelegenheid, dat de blouse was losgeknoopt.

Speur- en geurhonden

Het is heel begrijpelijk, dat honden gebruik maken van hun fenomenale reukvermogen om een geliefde prooi te achtervolgen, totdat deze er van uitputting bij neer valt. Een hond rent snel vergeleken met de mens, maar zijn geliefde prooien, hazen en konijnen bijvoorbeeld, zijn op korte afstand nog sneller. Maar is de hond zijn prooi op het spoor, dan is er geen houden meer aan. Zijn uithoudingsvermogen werkt nu in zijn voordeel. En zijn geurzin houdt hem op het juiste spoor.

Getrainde honden kunnen volgens dit principe ingezet worden om een naar haas ruikende lap te achtervolgen, of een crimineel, al zal die niet gauw een eetbare hap opleveren. Door een systeem van belonen en straffen krijgen wij honden zover. Voor een beloning doen zij werkelijk alles, bommen laten ontploffen inclusief. Maar omdat wij als hondenliefhebbers dat eigenlijk niet leuk vinden, gebruiken wij daar liever ratten voor.

Op zeker moment heeft iemand de geursorteerproef bedacht. Vanaf 1997 verliep de sorteerproef als volgt:

"THE PROTOCOL FOR SCENT IDENTIFICATION LINE-UPS SINCE 1997

The rules for a revised protocol were published in September 1997. The handlers and their dogs have to be certified every two years according to this protocol. The line-up is prepared by a qualified helper. The line-up consists of two rows that each contain the odours of 7 people (one suspect and 6 foils) on stainless steel tubes, clamped down on two platforms.

*The order of the odours is semi-random but the handler performing the line-up is unaware of the position of the different tubes. After having been given the smell on the starter object, the dog runs freely over a line-up of tubes. After a dog chooses (by scratching or biting), the handler indicates that the dog has actually made his choice. The helper signals this is correct or wrong by turning on a green or a red light. After a correct response the handler releases the tube, **whereupon the dog can run around a bit with it as a reward.**"*

Uit de laatste zinsnede kan een buitenstaander aflezen, dat het de bedoeling is dat de hond beloond wordt, als deze de juiste keuze heeft gedaan. Wat er gebeurde, indien de hond een onjuiste keuze heeft gedaan, wordt in het artikel van G.A.A. Schoon (*Animal Behaviour Group, University of Leiden, Vorchten, the Netherlands & National Police Agency, Nunspeet, the Netherlands*) uit 2001 niet uit de doeken gedaan. Maar de situatie is reeds duidelijk: indien de geur van de verdachte niet overeenstemt met het 'starter object' (hier het gevonden mes), dan is de hond in principe 'kansloos'. Daarmee wil ik zeggen, dat hij zeker zijn 'beloning' zal mislopen. Hoe reageert een hond op deze situatie? Wie gaat dat ons vertellen? Zeker de hond niet. Uit andere bronnen kan ik nergens opmaken, hoe een hond erop getraind werd ons te laten weten, dat de gezochte geur er gewoon niet is. Ook het controle-experiment, dat altijd aan de proef vooraf gaat, kende alleen een variant, waarbij er bij voorbaat een match is ingebouwd. Het hele gedrag van de hond werd zodanig geconditioneerd, dat er een match was en dat er een beloning volgde indien de match werd gevonden.

Recent wetenschappelijk onderzoek laat zien, dat een getrainde speurhond tot boven de 50% aan valse matches produceert, indien de gevraagde match afwezig is ('zero trial'). Dat terwijl de hond in *ongetrainde* staat, in het stadium, dat de hond alleen nog maar op de geur van voedsel behoeft te reageren, zijn percentage valse matches in die situatie slechts rond de 1-5 % ligt! Vermoedelijk is het een bijeffect van de training, dat de hond steeds *minder* gemotiveerd raakt om te melden dat er géén match is.

In ongetrainde toestand is het vinden van voedsel de beloning 'an sich', er is dan nog een innige relatie tussen opdracht en beloning. Later in de training wordt de geur van het voedsel vervangen door een geur, die gericht gezocht moet worden. En de beloning door het vinden van het voedsel wordt nu vervangen door een beloning voor het maken van de juiste keuze. Vanaf dat moment loopt het ergens structureel mis en stijgt het aantal fouten dramatisch.

Mag ik een gokje doen, omtrent de vraag wat er gebeurt, indien er helemaal geen match is? Niet omdat ik het de hond heb kunnen vragen, maar gewoon omdat ik mijn gezonde verstand gebruik? Mijn inschatting is, dat de hond een keuze maakt, die ongeveer klopt. En als er helemaal niets klopt, vermijdt de hond die keuzes, waarvan hij zeker is, dat die fout zijn en gokt hij maar wat voor de rest. Dit alles is geen theoretische mogelijkheid, omdat de 'afleiders', de verkeerde antwoorden dus, gevormd werden door geurstalen afkomstig van politieagenten. De kans bestaat, dat de hond die al eerder heeft geroken. Misschien herkende hij wel het politiebureau. Misschien herkende de hond ook wel de luchtjes uit het arrestantenverblijf, zodat hij een extra aanwijzing had omtrent zijn 'match'. Over het geheugen van honden voor geuren worden sterke staaltjes verteld. Mijn inschatting is, dat de hond in ieder geval een keuze maakt. Want hij is erop gebrand een beloning te krijgen, hoe schraal die ook is in onze ogen. Het percentage geslaagde proeven in gecontroleerde experimenten is belachelijk laag, zo tussen de 40 en 85%, waarbij het cijfer van 85% afkomstig is uit de periode, waarin er volgens later onderzoek al sprake was van fraude in de geurhondenpraktijk. De betrapte fraudeurs waren bij een deel van deze experimenten betrokken.

Dubbel Blind, maar niet Dubbel Geurloos

Er zit nog een geweldige systematische fout in de procedure meegebakken. De controle-proef en de uiteindelijke 'line-up' werden tweemaal uitgevoerd, met de kennelijke opzet, de zekerheid te verhogen, dat de hond de juiste keuze had gedaan. Alsof de hond zich niet kan herinneren, wat hij de eerste keer heeft gekozen! Alles is erop gebaseerd, dat honden een geweldig geurvermogen hebben, inclusief een geweldig goede herinnering voor geuren. Een beetje hond zal zich de beloning toch niet laten ontgaan door twee keer een verschillende geur te kiezen! De dubbele uitvoering is er niet voor de hond, maar voor de mens. Die houdt zichzelf hiermee voor de gek en in het vervolg ook de rechtspraak. Vreemd genoeg kwam niemand hier op het idee, twee verschillende honden voor de proef te gebruiken. Achteraf snap ik wel waarom.

Wat mij ook opvalt, is dat het protocol, zoals dr. Schoon dat beschreef, niet compleet was. Het protocol bestond uit 5 stappen en gaf na iedere geslaagde stap weer, hoe de proef vervolgde. Dr. Schoon vertelde echter niet, wat er moest gebeuren, als de hond een stap 'miste'. Mocht men dan gewoon opnieuw beginnen met een nieuwe hond? Ik vrees het ergste..

Het protocol was ook nog eens uiterst subjectief, gezien de controleproef:

"Step 3: *establish that the dog has not shown interest for the tube of the suspect*
 if he did → disqualification
 if not → continue with step 4"

Wie moest dit constateren? Zoals het hier staat, moet er iemand zijn, die wist, welke tube dat was én de hond kon zien. Zonder technische maatregelen - die ik nergens beschreven zie - kon de hond deze oppasser ook zien en dus omgekeerd zijn bijzondere interesse voor deze tube vaststellen. Een zacht eitje, vergeleken met de kunstjes, die de honden van Rupert Sheldrake vertoonden.

Uit de beschrijving van de uitvoering tijdens de Deventer Moordzaak maak ik overigens op, dat de toezichthouder de geurstaal niet kende, dus formeel deze stap niet kon controleren. Er werd gebruik gemaakt van de nietszeggende formule, dat

"(..) de speurhond Spike goed en attent werkte en op geen andere geurdrager dan de geurdrager van de controlepersoon A reageerde."

De hond behoorde flink aan iedere geurdrager te snuffelen, sommige zijn vast moeilijker dan de andere, dus het kan niet anders zijn dan dat de geurdragers soms meer en dan weer minder belangstelling genoten. Als in beide rijen, de hond extra belangstelling toonde voor de geurdrager

van de verdachte, kon een 'onwetende' toeschouwer onmogelijk vast stellen, dat dit nu juist in beide gevallen de tube van de verdachte was.

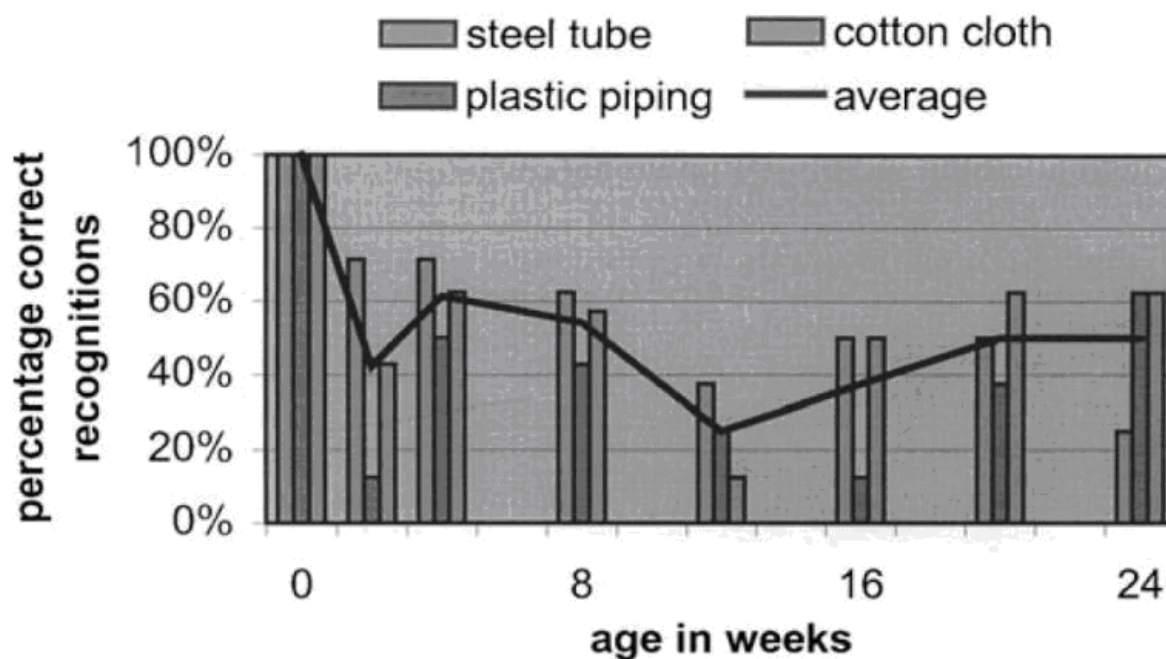
Linksom of rechtsom werd hier het onmogelijke gevraagd.

En ook hier werd niet gedefinieerd, wat het gevolg was van de 'disqualification'. Ik ben bang: een nieuwe hond, totdat het gewenste resultaat volgde. Of alles nog eens opnieuw. En het proces verbaal gewoon op een nieuw blaadje beginnen.

Oude lucht

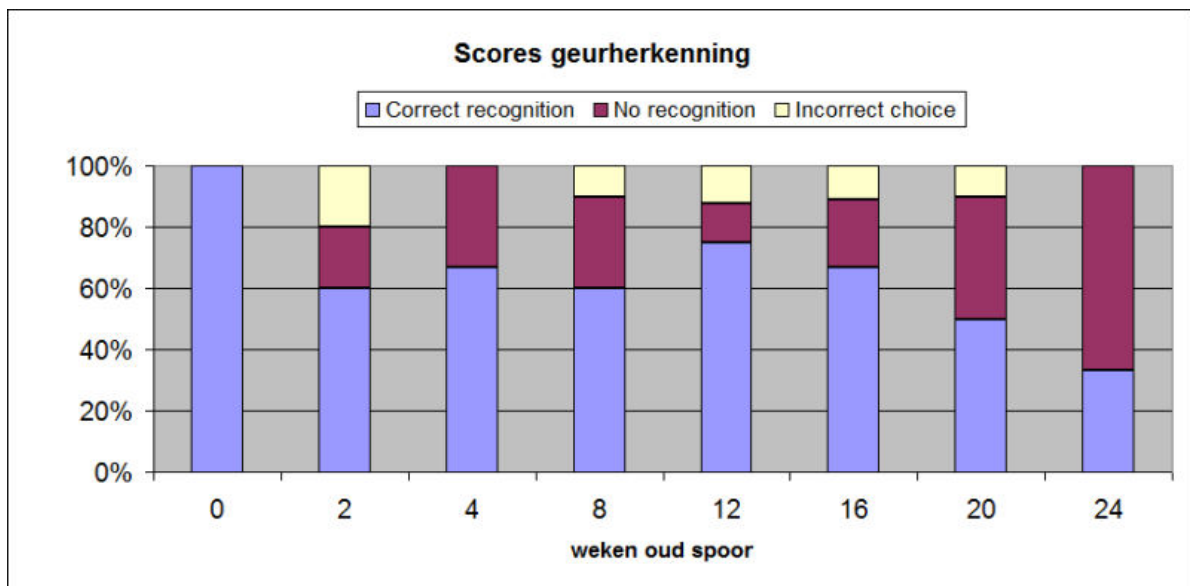
Intussen is er al heel wat over deze praktijk gepubliceerd. Een artikel wijst erop, dat een hond, geheel op zichzelf aangewezen heel goed in staat is met zijn neus een pot gevuld met eten te vinden. Stond het baasje erbij en wees die naar een lege pot, dan bleek Bello ineens vaker de lege pot te openen. Ja, dan vond Bello de hond in de pot. Bello vertrouwde dan ineens in sterke mate op zijn baas. Ik denk, dat de baas het later wel weer goed maakte met Bello. Maar zo raakte Bello steeds meer de weg kwijt en ging hij steeds meer op 'Ruperts Dogs' lijken.

Ook bleek, dat Bello sporen tot twee weken oud heel behoorlijk kon aanwijzen. Maar daarna ging het helemaal mis en steeg het percentage fouten dramatisch. Dit terwijl deze experimenten werden uitgevoerd met geurdoeken, die door de proefpersonen *zelf* werden vastgehouden. In de praktijk van de geurproeven was het contact veel vluchtiger, want de dader hield helemaal geen geurdoek vast. De geur van het object, dat de dader had vastgehouden werd eerst op een geurdoek overgebracht. Net zoals bij een goocheltruc, waarbij een goochelaar een munt uit de neus van zijn slachtoffer plukt, verhuisde de geur van object op geurdoek. En de geurdoek? We zagen het al in het begin van dit hoofdstuk; wil je de geur grondig overbrengen dan gaat dat ten koste van de overige sporen.

Schoon voerde in 2004 twee experimenten uit met steeds oudere sporen. Hier het teruglopen van de resultaten bij veroudering van het spoor in het eerste experiment. In de Deventer Moordzaak vond de geurproef na meer dan 9 weken plaats. Zo te zien aan de trend leiden honden ook nog eens aan 'hervonden herinneringen'. Of misschien de hondenbegeleiders?

De sorteerproef met de geurdoek in de Deventer Moordzaak vond pas na twee maanden plaats.

Tweede experiment, waarbij het nieuwe protocol werd gevolgd, zodat 'slecht' functionerende honden een tweede kans kregen. De geur werd rechtstreeks van de verdachte afgenomen (handen in een geurdoek wrijven), i.p.v. vanaf een gehanteerd object, zoals een mes of een vuurwapen. Daardoor zullen de resultaten in het echt nog beroerder zijn.

Slechts in een paar landen werd de geuridentificatieproef overigens geaccepteerd als bewijsmiddel. Met name Duitsland en Polen schoven aan. In de USA is het beeld verbrokken. Polen en USA, fijne voorbeelden.

Dr. Schoon ruikt onraad

Ik stelde al, dat er een probleem is, indien er bij voorbaat géén match is. Bijvoorbeeld, omdat het zogenaamde 'starter object' helemaal niets met de zaak van doende heeft. Uit de volgende tekst uit dr. Schoon's verhandeling volgt een voorwaarde vooraf:

"A scent identification line-up is a technical method for matching the odour of a perpetrator collected at a crime scene to the scent of a person suspected of this crime."

Let wel, deze voorwaarde (*collected at a crime scene*) stelt dr. Schoon driemaal in dit vrij korte artikel. Het is essentieel dat vast staat, dat het starter object op de crime scene is geweest. Anders gebeurt namelijk het volgende:

Er worden in één keer drie zaken tegelijkertijd onderzocht:

1. Het starter object was op de crime-scene.
2. De verdachte heeft contact gehad met het starter object.
3. Ergo de verdachte was op de crime-scene.

Bij elkaar is dat veel te veel van het goede, want de methode rammelt toch al van alle kanten. En wat blijkt nu? Dr. Schoon - als getuige-deskundige - werd voor het lapje gehouden, figuurlijk dan wel, niet voor een geurdoek. Dit volgt uit de volgende passage van haar brief – achteraf - aan de Hoge Raad (28 december 2002):

"Op het moment van het uitvoeren van de proef is uitgegaan van de op dat moment beschikbare informatie: een paraplu en een mes waren in de buurt van het huis gevonden, en de vorm van het lemmet van het mes kwam overeen met een afdruk op de kleding van het

slachtoffer. Het is echter ook achteraf gezien belangrijk vast te stellen of er werkelijk een eenduidige relatie is tussen het mes en het misdrijf. Dit is immers een voorwaarde voor het uitvoeren van een geuridentificatieproef, of, in het verlengde hiervan, voor het meenemen van de resultaten van een geuridentificatieproef in de bewijsvoering. Uit de conclusie van de heer Wortel van 1 oktober 2002 komt naar voren dat er weliswaar geen feiten zijn die het gebruik van een dergelijk type mes uitsluiten maar ik kom daarin geen feiten tegen waaruit zou blijken dat dit specifieke mes het moordwapen is. Ook in de overwegingen van het Hof die hij kort samenvat, kan ik niet vinden waaruit deze eenduidige relatie blijkt. Toch leek het Hof ervan overtuigd dat dit mes het moordwapen was. Het lijkt mij niet juist indien deze overtuiging gebaseerd is op het resultaat van de geuridentificatieproef, en het is met name dit punt dat mij zorgen baart."

Schoon suggereert hier fijntjes, dat er een cirkelredenering in het spel is: het Hof is gesterkt in zijn overtuiging, dat het mes het moordwapen is op basis van de geslaagde geurproef. De geurproef had echter alleen gehouden mogen worden, indien van te voren al vaststond, dat het mes het moordwapen was.

Controle op de overwegingen van het Hof geven dr. Schoon gelijk (mijn nadruk):

*"Korte tijd na het vermoedelijke tijdstip van levensberoving en op **korte afstand** van de woning is in Deventer een mes gevonden en in beslag genomen. Aard en formaat van het in beslaggenomen mes zijn zodanig dat daarmee de steekletsels **kunnen** zijn toegebracht. Door het ingestelde en op juiste wijze uitgevoerde geuronderzoek van het mes staat vast dat het mes de lichaamsgeur van verdachte draagt. Verdachte heeft dus in Deventer dit mes bij zich gehad."*

Het blijft mij overigens een raadsel, bij welke afstand niet langer sprake is van een 'korte afstand van de woning', de afstand bedroeg ruim 1 km. Tegelijk bevestigde het Hof hier met zoveel woorden ('**kunnen** zijn aangebracht'), dat het geen zekerheid had over het mes. Ook gaf het Hof aan, dat het mes niet gelinkt was aan de plaats delict, maar slechts aan de locatie Deventer. Dat was dus geen 1 op 1 – relatie, maar een 1 op 80.000 - relatie. De alsnog verkregen zekerheid werd aan de geurproef ontleend en dat had nu juist niet mogen gebeuren. Dr. Schoon heeft gelijk, er had geen geurproef mogen worden gehouden.

De genoemde mr. Wortel geeft er in een latere reactie (Conclusie 11 maart 2003) blijk van er niets van te snappen. Hij valt terug op de eerdere verklaringen van dr. Schoon. Maar die waren nu juist 'beside the point'. Dat wilde dr. Schoon over het voetlicht brengen, omdat zij zich niet eerder realiseerde, dat er - zonder geurproef - geen bewijs aanwezig was om het mes als moordwapen te betitelen. Een patroon, dat bekend voorkomt aan degenen die de Puttense Moordzaak of de zaak Lucia de B. hebben gevolgd. Een deskundige, die antwoord geeft op vragen, die überhaupt niet gesteld hadden mogen worden.

Gelukkig had de Advocaat-Generaal mr. Wortel nog een cadeautje in de achterzak, zodat de herziening alsnog kon doorgaan. En juist dat cadeautje bestond uit een bevestiging van het vermoeden, dat het mes niets met de hele zaak te maken had.

Dr. Schoon werd gemanipuleerd

Het grootste probleem was niet de afstand tussen de vindplaats en het mes, maar de conditie van het mes. Eerder zagen we al, dat het mes aan beide zijden onder de vingerafdrukken zat. Vingerafdrukken, waarvan het bestaan later werd ontkend. Van hoeveel personen zaten er vingerafdrukken op dat mes? Dat zou in principe vrij gemakkelijk kunnen worden vastgesteld. En dat zou een hard gegeven zijn voor de bruikbaarheid van dit bewijsstuk. Uit de beraadslagingen voor het Hof van Arnhem (2000) blijkt dat duidelijk:

"De getuige-deskundige Gertrud Adelheid Alice Schoon, wetenschappelijk medewerker bij de Rijksuniversiteit Leiden, vakgroep diergedrag, wonende te Nunspeet, verklaart -zakelijk weergegeven- als volgt:

(..)

Het naar binnen schuiven van het mes geeft geen aanleiding te denken dat de geur niet goed is verwerkt. Het met de trui oppakken van een voorwerp en wegleggen geeft besmetting. Dan wordt de truigeur eveneens op het voorwerp aangebracht. De reeds tevoren aanwezige geur blijft wel en wordt niet weggenomen. Speurhonden kunnen die twee geuren wel uit elkaar houden en stellen alleen geurovereenkomst vast.

De hond Spike ken ik wel. Het is een stabiele hond die op een constant niveau werkt. Ook als een ander het mes heeft vastgepakt dan nog is het mogelijk dat de hond Spike de reeds tevoren aanwezige geur kan identificeren.

(..)

Als meerdere mensen een voorwerp beetpakken krijgt de hond in plaats van een pasfoto een groepsfoto voor zich. Dat is erg lastig voor hem om uit wijs te worden. "

Nergens blijkt uit de beraadslagingen, dat men wist, dat het mes onder de vingerafdrukken zat en dat men ook maar overwoog of dit een ernstige belemmering voor de geurproef kon vormen. Vreemd genoeg komt ook nergens aan de orde, dat Louwes thuis een hond had. Mevrouw Schoon zou mij later berichten, dat zij niet weet, of zo'n omstandigheid de proef beïnvloedt (pers. meded. 5 december 2019)!

Hier was geen sprake van de geur van het moordwapen, noch van de geur van een hond, hier steeg de stank van fraude op.

Het cadeau

'Gelukkig' had de hierboven ten tonele gevoerde Advocaat-Generaal Mr. Wortel nog een cadeautje in de achterzak, ongelukkig genoeg pas meer dan twee jaar later. De aard van dit cadeau verdient het hier te worden geciteerd:

"13. Toevallig woonde ik enkele maanden geleden een voordracht van dr A.T. Kloosterman, verbonden aan het Nederlands Forensisch Instituut, met betrekking tot het DNA-onderzoek in strafzaken bij. Ik begreep dat er sinds zeer korte tijd technieken beschikbaar zijn die het mogelijk maken op voorwerpen minieme hoeveelheden lichaamsmateriaal te traceren, en daaruit voldoende zogenaamde DNA-merkers te verkrijgen om een betrouwbaar DNA-profiel op te stellen. Deze technieken waren, zo begreep ik, ten tijde van het vooronderzoek in de onderhavige zaak nog niet beschikbaar.

(..)

15. De resultaten van het bij het NFI verrichte onderzoek zijn neergelegd in een rapport gedateerd 27 februari 2003, dat ik bij de stukken heb doen voegen. Dit rapport houdt kort gezegd in dat op het lemmet van het mes enkele sporen zijn aangetroffen waaruit DNA-profielen konden worden verkregen. Eén van die sporen leverde het DNA-profiel op van een individu. Een ander spoor leverde een 'mengprofiel' op, dat kon worden ontleed in het DNA-profiel van dezelfde persoon en het DNA-profiel van een tweede individu. Deze twee bij individuele personen behorende DNA-profielen stemmen niet overeen met het DNA-profiel van het slachtoffer in deze zaak, dat reeds ten tijde van het vooronderzoek bij het NFI is opgesteld. "

Mr. Wortel strijkt hier zelf de eer op en nog was dit voor mr. Wortel niet voldoende, gelukkig voor de Hoge Raad wel. De zaak werd op 1 juli 2003 voor herziening terugverwezen, nu naar het Hof van

Den Bosch. Daar zou zich een nieuwe ramp voltrekken. Weer met deskundigen, die zich op vele manieren op glad ijs zouden begeven.

Ook deskundigen lijken te weten, wat hun 'baasje' van ze wil. Toevallig.

Fraude

Wat te doen, als je een geurhondenfaciliteit runt en de resultaten tegenvallen? Gewoon bij de pakken neerzitten en wachten, totdat de faciliteit wordt gesloten? Of de hond een handje helpen? Dit laatste werd gedaan. De hond kreeg gewoon wat hulp van de baas. Hoe? Doordat de baas wist, waar de 'dader' lag in de geurproefopstelling. En dan de hond dus ook, althans een beetje slimme hond. En dat waren alle honden die voor hun examen slaagden.

In 2006 barstte de bom onder de geurhondenpraktijk. Eén van de functionarissen liet zich ontvallen, dat de tests in een voorliggende zaak niet blind werden uitgevoerd. Dit leidde tot allerlei onderzoek, waarbij sommige hondenbegeleiders zowaar tot een taakstraf werden veroordeeld en geschorst. Niet ontslagen, ook al was er vele malen meened gepleegd. Vele zaken moesten opnieuw worden beoordeeld door de Hoge Raad. In merkwaardig veel zaken bleken de geurproeven een maar ondergeschikt deel van het bewijs geweest te zijn. Zoveel, dat je je kunt afvragen waarom deze praktijk nog zo lang heeft voortbestaan. In 2011 ging een dikke streep door de geurproeven.

Voor Louwes kwam dit nieuws veel te laat; in 2000 ging de rechter nog vol vertrouwen uit van Spike's natte neus.

Naschrift

In 2000 kon het linker mes (P1) de afdruk op de blouse wél veroorzaakt hebben. In 2006 kon het rechter mes dat écht niet. De afdruk op de blouse is digitaal gecorrigeerd voor de plooien in de blouse.

Aan deze onwelriekende geschiedenis ligt als basis de vaststelling, dat het mes, dat op 25 september 1999 werd gevonden, qua vorm best kon passen bij de bloedvlek op de blouse. Nu doet zich het gebeuren voor, dat Maurice de Hond in 2006 een ander mes presenteerde als mogelijk moordwapen. De omstandigheden, waaronder hij hiertoe kwam, doen er niet zo veel toe. Ook niet of het mes nu wel of niet zo erg voor de hand ligt wat betreft de vorm.

Wat er wel toe doet, is, dat het mes qua vorm (veel?) meer leek op de op de blouse geplaatste mesvlek, dan het mes P1, waarmee de recherche in eerste instantie kwam. Het lemmet van het nieuwe mes was zowel aan de bovenzijde, als aan de onderzijde krom en de kromming klopte op zich ook heel aardig. Dit schreef de recherche in het PV van 17 januari 2000 over het - rechte - mes P1:

"de vorm van het aangetroffen mes aan de Gibsonstraat komt overeen met de afdruk van het lemmet van een mes in het bloed op de kleding van het slachtoffer." (..) er een mes/steekwapen is aangetroffen, waarvan het lemmet overeenkomt met de afdruk van het lemmet van een mes in het bloed op de kleding van het slachtoffer"

Over de overeenkomst tussen de mesafdruk en de vorm van het door Maurice de Hond aangedragen - kromme - mes schrijft het NFI op 9 mei 2006:

"Gebleken is dat deze sporen praktisch de vorm van het mes aannemen. Ook hij het maken van een afveegbeweging blijft de vorm van het mes op de stof van de blouse praktisch hetzelfde. Het bloed wordt bij het eerste contact van het mes op de stof direct opgenomen in de stof waardoor de vorm van het lemmet wordt gefixeerd. Er is nauwelijks uitloop van het bloed in zijwaartse richting waargenomen."

De overeenkomst met het mes van Maurice wordt vervolgens als onvoldoende beoordeeld:

"Het is niet aannemelijk dat de puntvormige afdruk op de blouse ARA852 is veroorzaakt met het lemmet van een type mes [dat Maurice de Hond noemde]."

Ik ben het ermee eens; de overeenkomst in de manier van krom zijn tussen het door Maurice de Hond aangedragen mes en de mesafdruk op de blouse schiet tekort, al zijn de verschillen marginaal. Maar waar staan wij nu? Zowel de recherche als het NFI kun je beschouwen als slippendragers van het OM, zij dragen het bewijs aan, waarmee het OM de aangeklaagde kan bestoken. Het OM moet uiteindelijk het bewijs accepteren, om het vervolgens de rechter voor te leggen.

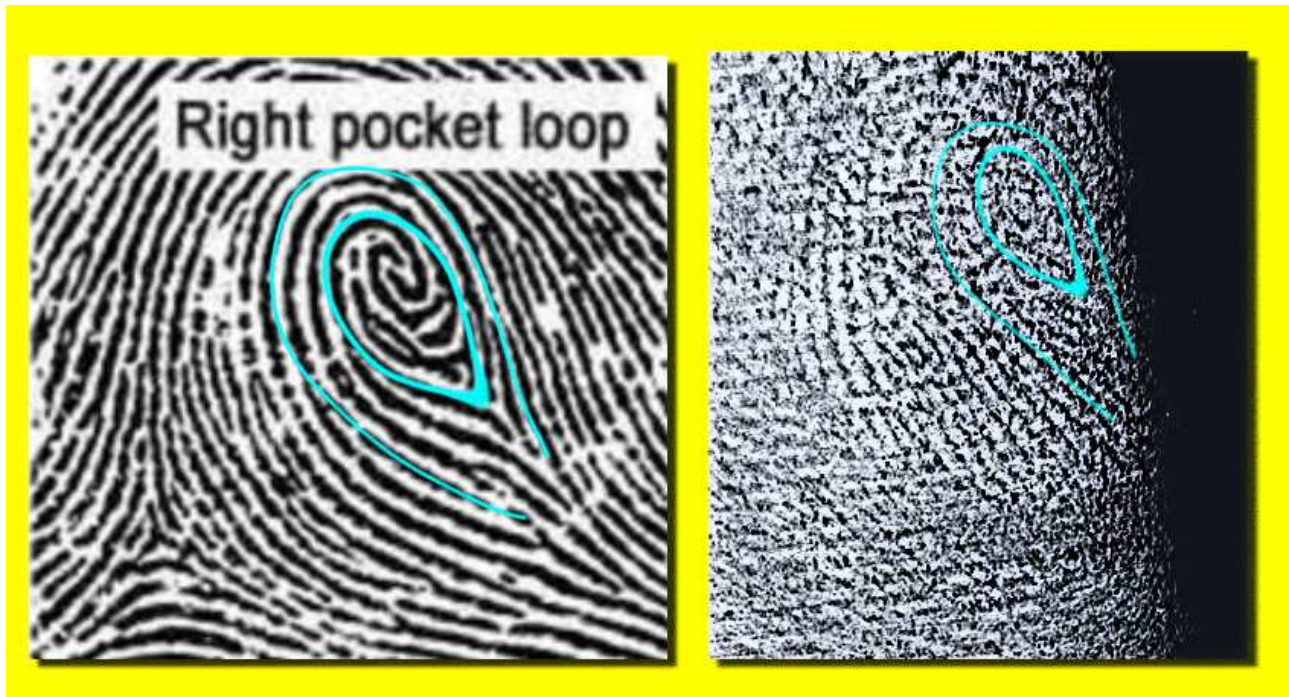
In het geval 2000 gaf een *recht* mes een *kromme* afdruk. Dan kon, wat betreft het OM. Sterker nog, hiermee was bewezen, dat het mes gebruikt was voor de moord. Let wel, er moest *bewezen* worden, dat het mes in de handen van de moordenaar had gerust, voordat het gebruikt kon worden in de geurproef.

In het geval 2006 gaf een *krom* mes niet precies dezelfde *kromme* afdruk. Dan kon écht niet van het OM.

Tegenwoordig zeg je: dit is vóórtschrijdend inzicht.

Vroeger zeiden wij: zoals de wind waait, waait je hempie.

Antwoord op de vraag in Achtergehouden bewijs

Deze vind ik het beste passen; bedenk dat het NFI de hele vingerafdruk kreeg voorgeschoteld, plus alle andere afdrucken op beide zijden van het lemmet.